

OBEC MOČENOK

Obecný úrad

Sv. Gorazda 629/82, 951 31 Močenok

Návrh na udelenie čestného občianstva in memoriam pre profesora Štefana Pozdišovského v súlade s čl. 3, ods. 3 VZN obce Močenok č. 2/2009 O udeľovaní ocenení obce Močenok.

Meno, priezvisko iniciátora návrhu:

Ing. Stanislav Šimko, poslanec Obecného zastupiteľstva v Močenku, bytom xxxxxxxx, 951 31 Močenok.

Životopisné údaje, pracovné a verejné funkcie kandidáta navrhnutého na ocenenie:

Profesor Štefan Pozdišovský (rodné meno Vörös) sa narodil 23.12.1906 v roľníckej rodine Jána Vörösa (1878) a manželky Rozálie (1885) rod. Blehovej v Močenku (okres Šaľa) ako tretie dieťa. Mal dve staršie sestry Vilmu (1903), Máriu (1905) a mladších súrodencov Vojtecha (1909), Helenu (1911), Annu (1914), Kláru (1919) a Júliusa (1926).

Vyrastal v Močenku. Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci a neskôr v Trnave. Od roku 1918 začal študovať na slovenskom Reálnom gymnáziu Jána Hollého v Trnave a potom v Nitre na Reálnom gymnáziu Tomáša Červena, kde v roku 1927 zmaturoval. Po maturite nastúpil na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde študoval učiteľstvo predmetov dejepis a zemepis, ktorú v roku 1931 úspešne ukončil.

Prvé pedagogické pôsobiská Štefana Pozdišovského boli na meštianskej škole v Štítniku a v Hornej Kráľovej (blízko rodnej obce), kde sa zoznámil so svojou budúcou manželkou Elenou Demeterovou s ktorou sa oženil 7.11.1933 v Šamoríne.

V rokoch 1933 až 1934 vykonal povinnú vojenskú službu. Absolvoval jazdecký výcvik v Pardubiciach a vojenskú povinnosť odslúžil v 39. pešom pluku generála Grazianiho v Petržalke. Bol viackrát povolaný do vojenskej služby a dosiahol hodnosť kapitána.

V roku 1935 získal titul profesora a vyučoval zemepis a dejepis ako hlavný predmet na viacerých gymnáziách, a to v Želiezovciach, Žarnovici, Leviciach a Liptovskom Mikuláši. Jeho posledným dlhoročným pedagogickým pôsobiskom sa stal Trenčín. Na gymnázium do Trenčína prišiel v roku 1939 ako mladý profesor zemepisu a dejepisu. Spočiatku vyučoval iba svoje aprobačné predmety, neskôr i národné hospodárstvo a umeleckú výrobu.

U študentov bol vážený a obľúbený, najmä pre svoj vzťah k histórii a kultúrnemu odkazu predkov. Učil študentov láske k vlasti a kresťanským hodnotám. Bol vynikajúci stredoškolský profesor, ktorý vychoval mnoho výborných absolventov gymnázií, ktorí sa neskôr po skončení univerzitných štúdií stali významnými odborníkmi v rôznych oblastiach.

Popri pedagogickej činnosti vykonával aj funkciu dobrovoľného kustóda zbierok múzea v Trenčíne. Neskôr sa stal správcom archívu Trenčianskej župy, Trenčianskeho hradu,

okresným konzervátorom ochrany historických, umeleckých a ľudových pamiatok pre okresy Trenčín a Ilava. Bol aktívny vo Vlastivednej spoločnosti, kde vykonával prírodovedný, dejepisný a národopisný výskum po celom strednom Považí a Záhorí.

Počas vojenskej služby, ale aj po vzniku ČSR sa profesor stretával s nepochopením svojho maďarského priezviska, preto sa v roku 1941 rozhodol zmeniť si priezvisko Vörös na Pozdišovský, podľa názvu obce v ktorej krátky čas býval spoločne s manželkou.

V roku 1951 skončil s pedagogickou činnosťou a nastúpil ako riaditeľ Okresného múzea v Trenčíne. Jeho zásluhou získalo múzeum v Trenčíne nové stále priestory v bývalom Župnom dome a bola zriadená vlastivedná expozícia múzea.

Ako dlhoročný kustód a neskôr riaditeľ Okresného múzea v Trenčíne má rozhodujúce zásluhy na existencii a zveľaďovaní jednej z najstarších muzeálnych inštitúcií na Slovensku. Pod jeho vedením získalo v sieti kultúrnych a muzeálnych inštitúcií vysoký kredit.

Zaslúžil sa o rozšírenie jej regionálneho zbierkového fondu o predmety z oblasti archeológie, numizmatiky, histórie cechov, pečatidiel obcí a ich krojov. V roku 1954 založil Vlastivedný krúžok Okresného múzea v Trenčíne, ktorý pokračoval v činnosti Vlastivednej spoločnosti v Trenčíne, zaniknutej počas druhej svetovej vojny. Krúžok bol jediný svojho druhu na Slovensku. Počas svojho pôsobenia v Trenčíne bol aktívnym členom miestneho odboru Matice slovenskej, kde prednášal históriu.

V roku 1958 bol vtedajším režimom v dôsledku politických faktorov odvolaný z funkcie riaditeľa a v Okresnom múzeu zostal pracovať ako radový odborný pracovník. Naďalej budoval zbierky múzea, zveľaďoval a ochraňoval regionálne kultúrne dedičstvo pre ďalšie generácie. Publikoval články a štúdiu, z ktorých dodnes čerpajú historici celého Slovenska.

V roku 1972 odišiel do dôchodku. Aj v dôchodkovom veku prednášal, publikoval a podieľal sa na činnosti historického krúžku.

Za svoj aktívny život získal množstvo ocenení a jeho celoživotná práca vzbudzuje úctu, obdiv a rešpekt. Ministerstvo kultúry SR ho v roku 1991 vyznamenalo najvyšším ohodnotením múzejného pracovníka - Cenou Andreja Kmeťa za zásluhy a rozvoj slovenského múzejníctva.

Profesor Štefan Pozdišovský zomrel **1.9.2007** v Trenčíne vo veku sto rokov.

Zdôvodnenie návrhu:

V roku 2026 uplynie 120 rokov od narodenia profesora Štefana Pozdišovského rodáka z obce Močenok. Takéto významné výročie je príležitosťou k prejavu úcty a vďaky.

Ocenenie pre profesora Štefana Pozdišovského navrhujeme ako prejav úcty za jeho celoživotné dielo a poďakovanie za jeho záslužnú pedagogickú činnosť, ochraňovanie kultúrneho dedičstva, obohatenie ľudského poznania v oblasti regionálnej histórie, archeológie, etnografie, národopisného výskumu a najmä zásluhu o šírenie dobrého mena svojej rodnej obce Močenok.

Profesor Štefan Pozdišovský s manželkou Elenou

Vyvesené dňa

Zvesené dňa

PaedDr. Roman Urbánik
starosta obce